

Obsah

Předmluva / 7

Terminologická poznámka / 11

1 Úvod / 13

- 1.1 Vymezení tématu / 13
- 1.2 Alchymie a její dějiny / 18
- 1.3 Otázka definice alchymie / 34
- 1.4 Alchymie jako praktická aktivita / 41
- 1.5 Předávání poznatků v alchymii / 44
- 1.6 Alchymie a řemesla / 48
- 1.7 Společenské postavení alchymistů / 50

2 Alchymické laboratorium jako prostor výzkumu, praktického testování teorií a experimentace / 57

- 2.1 Prameny ke studiu alchymických laboratorií / 57
 - 2.1.1 Hmotné prameny k laboratorním / 60
 - 2.1.2 Písemné prameny k laboratorním / 68
 - Díla alchymistů dokumentující jejich činnost / 69*
 - Ostatní písemné prameny dokumentační povahy / 78*
 - Písemné prameny technologicky příbuzných profesí / 80*
 - 2.1.3 Obrazové a ikonografické prameny / 83
- 2.2 Příklady uspořádání alchymických laboratorií / 83
 - 2.2.1 Wolfgang II. z Hohenlohe a laboratorium na zámku Weikersheim / 84
 - 2.2.2 Mořic Hesenský a jeho laboratoria / 87
 - 2.2.3 Laboratoria Augusta Saského a Anny Saské v Drážďanech a v Annabergu / 93
 - 2.2.4 Friedrich z Württembergu a laboratoria ve Stuttgartu / 104
 - 2.2.5 Ottheinrich z Pfalz-Neuburgu a alchymie na jeho dvoře / 108

- 2.2.6 Rudolf II. a laboratoria na Pražském hradě / 113

2.3 Zařízení laboratoria / 123

- 2.3.1 Úvodní poznámky / 123
 - 2.3.2 Pece / 132
 - 2.3.3 Laboratorní nádoby a náčiní / 173
 - 2.3.4 Různé pomůcky a nástroje / 192
- Příloha – Johann Daniel Mylius, *O pecích a nádobách filosofů*, Tab. I–XX / 196

3 Vývoj ikonografie laboratoria / 241

- 3.1 Přehled alchymické ikonografie / 244
- 3.2 Zobrazování laboratorního vybavení v kontextu alchymie a příbuzných oborů / 276
 - 3.2.1 Středověké alchymické rukopisy / 278
 - 3.2.2 První tisky o destilačních aparátech a postupech v 16. století / 299
 - 3.2.3 Pseudo-Geberova díla a jejich vydání z let 1486/88 až 1541 / 308
 - 3.2.4 Hornická a prubířská literatura 16. století / 318
 - 3.2.5 Vannoccio Biringuccio a *De la Pirotechnia* / 322
 - 3.2.6 Georgius Agricola a *De re metallica* / 326
 - 3.2.7 Lazarus Ercker a *Beschreibung Allerfürnemisten Mineralischen Ertztz* / 336
 - 3.2.8 Andreas Libavius a *Alchymia recognita* s komentáři (1606) / 348
 - 3.2.9 Od Le Fèvreva *Traité de la Chymie* (1660) po *Das laboratorium Chemicum* v Altdorfu (kolem 1720) / 364

4 Typy zobrazení tématu alchymista v laboratoriu / 379

- 4.1 Zobrazení alchymisty při práci v laboratoriu v původních pramenech / 379
 - 4.1.1 Rukopis Ms. 2872 z Bibliothèque de l'Arsenal / 380

- 4.1.2 *The Ordinal of Alchemy* Thomase Nortona / 381
- 4.1.3 Alchymická báseň *Wegweiser* / 391
- 4.1.4 „Oratorium a laboratorium“ Heinricha Khunratha / 394
- 4.2 Jan van der Straet a laboratorium v Palazzo Vecchio ve Florencii / 407
- 4.3 Zobrazení alchymisty v laboratoriu v žánrové malbě / 422
- 4.3.1 Satirická zobrazení alchymistů / 434
- 4.3.2 Zobrazení alchymisty jako učence a badatele / 440
- 4.3.3 Uspořádání laboratorií – srovnání alchymických vyobrazení s díly žánrové malby / 446
Thomas Wijck a Heinrich Khunrath / 446

Cornelis Bega a kresba alchymisty z rukopisu Hs 16752 / 450

- 4.3.4 Alchymické aparatury a další vybavení laboratorií v žánrové malbě / 456
- 4.3.5 Kniha a její symbolika v alchymickém kontextu / 469
- 4.4 Zdání reality a nahlédnutí za zrcadlo / 473

Závěr / 475

- Resumé / 483
- Seznam vyobrazení a kreditů / 491
- Seznam knihoven, archivů a muzeí / 517
- Prameny a literatura / 519
- Rejstřík jmenný / 559
- Rejstřík věcný / 567